

אשכול יוסף

מאצרות רבי יוסף זוי סיבון טוב שליט"א מזוה"ס "כרם יוסף"
ראשי ישיבת המתמידים "אור התורה" ליומי דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ז

בברכת מרנן ורבנן מעתיקי השמועה ארזי הלבנון הגאונים הגדולים רבותינו ראשי הישיבות הגאון הגדול מוהר"ר משה צדקה שליט"א ראש ישיבת "פורת יוסף" והגאון הגדול מוהר"ר דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון"

וַיִּתְּרֵנִי אֶת־מְעֵרַת הַמִּכְפֹּלֶה אֲשֶׁר־לִּי אֲשֶׁר בְּקֶצֶה שְׂדֵהוּ בְּכֶסֶף מְלֵא יִתְּנֶנָּה לִּי בְּתוֹכְכֶם לְאַחַזְתִּי קִבֵּר

הצד ההלכתי בהלכות קבורה:

מעשה שהיה: הבן הגוי ביקש מאחיו היהודי 25 מיליון דולר תמורת גופת אביהם לקבורו בקבר ישראל | האם הבן היהודי מחוייב ע"פ ההלכה לוותר על כל חלקו בירושה המסתכם בסכום זה? | האם יש להתעסק בקבורת יהודי שחי עם גויה? | מרתק!

עם פרוץ השואה, נספתה במלחמה אשה שהיתה נשואה ליהודי בפולין ולהם בן יחיד. האב והבן מצאו מקום מחסה אצל גויה אחת שרשמה את האב בתעודת הזהות שלה כאילו הוא בעלה, וכך נשאר בביתה וחי עמה ואף ילדה לו בן גוי רח"ל. לימים ברחו מאימות הנאצים לאמריקה, ואילו הבן הראשון, היהודי, ברח לארץ ישראל. עם חלוף השנים, ביום מן הימים קיבל הבן היהודי מברק מבית המשפט בארה"ב שאביו מת והוא מוזמן לבוא ולחלוק לפי צוואת אביו יחד עם אחיו הגוי, בממון הירושה המסתכם בסכום עתק של חמישים מיליון דולר.

הבן היהודי איש ירא שמים, מיהר לטוס לארה"ב לסדר תחילה את כל הנדרש לקבורת אביו בקבר ישראל, ולחלוק לו את כבודו האחרון, אלא שבהגיעו לשם נתקל באחיו הגוי שהודיעו כי הוא מתכנן להביא לאלתר את אביו לקבורה בבית הקברות של הגויים בסמוך לאימו הגויה, מאידך הבן היהודי תבע לקבור את אביו בבית הקברות היהודי סמוך לחומה.

בסופו של דבר העניין הובא להכרעת בית המשפט בארה"ב, שפסקו על "פשרה", לפיה ישרפו את גופת האב, חצי האפר יקבל הבן היהודי ואת המחצית השנייה יקבל הגוי, וכל אחד יקבור את חלקו כרצונו. כצפוי הבן הגוי קיבל את פסק הדין בשמחה, בעוד אחיו היהודי נעשה כל בשרו חידודין חידודין, ולא ידע את נפשו מרוב צער ודאגה.

לפתע הבזיק רעיון במוחו של הבן היהודי: "הלא ירושה גדולה נפלה בחלקי, אציע לבן הגוי חמישים אלף דולר עבור הגופה, ובודאי למול תאוות הממון כבר לא יסרב", אלא שהלה השיבו: "אם כל כך יקר בעיניך כבוד אביך, אם כן תוותר על כל חלקך בירושה, תן לי את כל החמישים מיליון דולר, ובתנאי זה טול את הגופה לעצמך"!!!

כשהבן היהודי הבין שלולא וויתור גמור על כל הירושה לא יוכל לקבור את אביו בקבר ישראל, מיהר להפנות את שאלתו קדם הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, האם מחובתו על פי ההלכה לוותר על חלקו העצום בירושה שכבר זכה בה, קרי עשרים וחמשה מיליון דולר, בשביל קבורת אביו, בעוד שהרי נפסק להלכה (יו"ד סי' ר"מ ס"ה) שכאשר יש צורך להוציא ממון עבור כיבוד אב, אין הבן מחוייב להוציא ממון משלו, אלא ההוצאות משל האב, וכאן כיון שהאב כבר מת והיורשים זכו בכסף האם מפני כך אינו מחוייב לוותר?

"ויבא אברהם לספוד לשרה":

מהיכן בא אברהם?

דרשו רבותינו בילקו"ש (בראשית כ"ג, וע"ע במד"ר נח) ר' לוי אמר מקבורתו של תרח לשרה בא, ור' יוסי אמר מחר המוריה בא ומתה שרה מאותו צער, לפיכך נסמכה פרשת העקידה ליהיו חיי שרה.

ביאר מרן הגרא"מ שך זצ"ל שאין כוונת חכמינו לבאר מהיכן הגיע אברהם באופן פיזי, אלא מציגה מעלה בא לספוד לאשתו. ר' לוי אמר "מקבורתו של תרח!" מקבורת העבודה זרה של תרח אביו. והיינו, שאברהם אבינו ע"ה הספיד לשרה שכל הכוחות הגדולים שסיגל לעצמו ועל ידם ביער את העבודה זרה של אביו, היה זה אודות שרה אשתו, שתמכה ועודדה אותו, ובזכותה הצליח לבער את העבודה זרה של תרח.

ורבי יוסי אמר "מחר המוריה בא!", כלומר בדבר עקידתו של יצחק, דהנה כאשר נקרא יצחק על ידי אברהם אבינו לילך לעקדה, הלך עימו בעצה אחת, ככתוב "וילכו שניהם יחדיו" גם אברהם אבינו ע"ה וגם יצחק אבינו ע"ה הלכו מותוך רצון ושמחה, למסור עצמם על קידוש השם. הבן להזבח ואב לזבוח! זהו פלא שאין כדוגמתו, הרי כל אותו הדור היה מלא גילולים ושיקוצים, ומוניין לו ליצחק כוחות למסירות נפש כל כל גדולה. אלא ודאי כל זה מכח שרה אמנו, שהשרישה בכנה יצחק תורה ודעת, חינכה אותו ושמרה עליו מכל משמר, לגדלו לתורה ויראת שמים טהורה וצרופה, וכמו שמצינו שעמדה על המשמר לכל ילמד יצחק מדרכיו הרעים של ישמעאל ולכך סילקה אותו מביתם, מכוחה עקד יצחק עצמו על גבי המזבח. זהו כוונת המדרש: מהיכן בא אברהם להספיד את שרה? ממועשה העקידה בהר המוריה! כלומר אברהם אבינו לא בוחר להספידה במה שלא חטאה כל ימיה, אלא בחינוך בנה, ללמדו שחינוך הילדים למעלה מן הכל!

הצד ההלכתי בהלכות קבורה / המשך מעמוד ראשון:

כל חלקו בירושה לצורך קבורת אביו, שהרי לכאורה שכתב הרשב"א שלעניין קבורה ותכריכין מתעסקין עמהם, אין זה מעיקר הדין, אלא משום פגם משפחה, כפי שכתב להדיא הרדב"ז.

והנה הב"ח (יו"ד סי' שס"ב) כתב בשם האור זרוע (הל' אבלות סו"ס תכ"ב השני אות ג) "אסור להתעסק בקבורת אדם שידוע שהוא רשע ולא עשה תשובה, אבל אדם בינוני שאין ידוע שהוא רשע מצוה להתעסק בקבורתו" עכ"ל, והקשה הב"ח שממה שאמרו אין קוברין רשע אצל צדיק, מוכח להדיא שמתעסקין בקבורת רשע, אלא שאין קוברין אותו אצל צדיק, וכן ממה שאמרו שאין קוברין רשע חמור אצל רשע קל שמעינן שמתעסקים אפילו ברשע חמור, ותיירץ דאפשר לחלק בין קבורה גרידא להתעסקות קבורה, דודאי קוברין אותו אבל אין להתעסק בקבורתו להמציא לו תכריכין וצורכי קבורה של שאר מתים, אלא מניחין אותו בקבר כמו שנמצא בלא תכריכין והכי נקטינן. עכ"ל. ובשו"ת הרב"ז (יו"ד סי' קלא) מהגאון רבי בצלאל זאב שאפראן זצ"ל העיר שבספר אור זרוע הנ"ל מפורש להדיא שאדם ידוע שהוא בעל עבירות, לא בלבד שאין מצוה להתעסק בקבורתו, אלא אסור להתעסק בקבורתו, ומביא האור זרוע ראייה מהירושלמי (תרומות פ"ח ה"ג ע"ו פ"ב ה"ג מד"ר ויקרא פ"ה סי' ו') במעשה באותו טבח שהאכיל לישראל נבילות וטריפות, פעם אחת שתה יין בערב שבת ועלה לגג ונפל ומת והיו כלבים מלקקין את דמו, ולא לקחו אותו לקבורה דתניא במסכת שמחות כל הפורשין מדרכי ציבור אין מתעסקין עמהם לכל דבר, ומוכח דהיינו אפילו לקבורה. ומסיים האור זרוע: "הלכך אומר לי ליבי אני יצחק המחבר, שאסור להתעסק בקבורת אדם שידוע שהוא רשע ולא עשה תשובה".

ומבואר שנחלקו הראשונים אם יש להתעסק בקבורת אדם רשע, שלדעת האור זרוע אין להתעסק בקבורתו של אדם רשע כלל, והב"ח סובר ששפיר קוברים אותו אלא בלא תכריכין, ולדעת הרשב"א מתעסקים בקבורתו, וכן כתב הב"י בדעת הרמב"ם והראשונים, וראה עוד להגר"ח פלאגי זצ"ל בספרו שו"ת חיים ביד (סי' צ"ט) שגם כן דן אודות יהודי שהיה נשוי לגויה אם יש לקבורו, והחזיק בשיטת הרשב"א שיש להתעסק בקבורתו. ועיין עוד שדי חמד (מערי' אבלות אות קכ"ח). אלא שמדברי הרדב"ז נראה שמתעסקים בקבורתו רק משום פגם משפחה ולא מעיקר הדין, ולפי זה יש לומר שלא היה על הבן חיוב כלל להוציא ממון כדי לקבור את אביו המומר. ויש להסתפק בדעת הרמב"ם והב"י, אם סוברים שיש לקבור מומר מעיקר הדין מדאורייתא.

וראיתי בשו"ת חת"ס (ח"ב יו"ד סי' שמ"א) שנשאל אודות חייל יהודי בצבא הגויים שמת בבית החולים והיה צלב תלוי בצווארו, אם החברה קדישא נהגו כשורה במה שהתעסקו לקבורו, ותחילה האריך לבאר שיש לחשוש שמא רק אחרי שמת הניחו עליו את הצלב, או שמא הניחו בעצמו רק בשעה שנטרפה דעתו עליו, וגם שיש להסתפק שמא עשה תשובה קודם מותו, ואח"כ כתב, שאף אם היה מומר מניין לומר שאין חייבים לקבורו, והרי הרוגי ב"ד שיש בהם עובדי ע"ז ומחללי שבת ואנשי עיר הנידחת, ואין הקרובים מתאבלים עליהם, ודנים אותם כמי שמת מתוך רשעו כמבואר בסנהדרין (מז). ומכל מקום חייבים בקבורה, שהרי עיקר מצוות עשה של קבורה

באיגרת בהולה ששיגר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א לבן היהודי כשמתו מוטל לפניו, השיבו כי ודאי על פי ההלכה הבן מחוייב לוותר על חלקו בירושה, ונימוקו עימו שהרי נפסק בשו"ע (ח"מ סי' רנ"ג סעיף ל"א) "מי שנתן מממונו מתנות הרבה ושייר מעט ליורשיו, היורשים חייבים לקבורו", כלומר שרק היורשים חייבים לקבורו ולא מקבלי המתנות, ובטעם הדבר כתב הסמ"ע (סק"ע) שהיורשים הם במקום אביהם, והנכסים שירשו, שם אביהם עליהם, וקוברים אותו משלו. ובפרישה הוסיף לבאר, וזה לשונו: "ממונו של המת משועבד ליקח ממנו צורכי קבורתו, ואפילו אם אמר לפני מיתתו שלא יקבורו, אין שומעין לו, אלא בית דין חייבים לירד לנכסיו ולקבורו, וכל שכן שנוטלים ממנו שהניח להם בעל כורחם של היורשים".

והנה כאן הבן הגוי הוא אינו יורש, ואף לא מתייחס אחר האב, והממון שמקבל הוא בגדר מתנה, ולכן חייב הבן לוותר על כל הירושה כדי לקבור את אביו, ולא להסכים שישרפוהו. וסיים הגרי"צ: "אף על פי שהבן הגוי סחט את הירושה, ואין הכסף עובר ישירות לצורך הקבורה אלא לידי, בכל זאת נראה שעל הבן היהודי לוותר על הירושה, כי אינו נתן משלו אלא משל אביו, והרי הנכסים משועבדים לקבורה". וכן עשה הבן, וויתר על כל חלקו העצום בירושה, ובתמורתה קיבל את גופת אביו, והביאו לקבורה בקבר ישראל, כמובא בספר והערב נא (ח"ב פרשת חיי שרה).

אלא שיש להעיר שלכאורה על פי דין תורה, הבן היהודי לא היה מחוייב לוותר על הירושה לצורך קבורת אביו, ואף אם היו שורפים את גופת אביו אין בכך כלום, כיון שהיה מומר לדבר עבירה ונשא אשה גויה וחי אתה עד יום מותה, ולא ידוע לנו שעשה תשובה, ורגלים לדבר שהרי אף ביקש לחלוק מחצית מהונו לבנו הגוי, אם כן הוא בכלל הפורשים מדרכי ציבור שפרקו מעליהם עול תורה ומצוות, שאין חיוב להתעסק בקבורתם.

דהנה איתא במסכת שמחות (פ"ב ה"ח) "כל הפורש מדרכי ציבור אין מתעסקין עמו לכל דבר. אחיהם וקרוביהם לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ואוכלין ושותין ושמחין שאבדו שונאיו של מקום, שנא' הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט, תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו ל". וכן כתב רבינו הרמב"ם (הל' אבל פ"א ה"י) "כל הפורשין מדרכי ציבור והם האנשים שפרקו עול המצות מעל צוארן ואין נכללין בכלל ישראל בעשיית המצוות ובכבוד המועדות ושיבת בתי כנסיות ובתי מדרשות, אלא הרי הן כבני חורין לעצמן כשאר האומות וכן האפיקורוסין והמומרים והמוסרין, כל אלו אין מתאבלין עליהן, אלא אחיהם ושאר קרוביהם לובשין לבנים ומתעטפים לבנים ואוכלים ושותים ושומחים שהרי אבדו שונאיו של הקב"ה, ועליהם הכתוב אומר הלא משנאיך ה' אשנא". וכן כתבו הר"י והרא"ש (סוף מס' מו"ק).

אלא שהרדב"ז (על הרמב"ם שם) כתב, ונראה שקוברין אותן בקבריהן משום פגם משפחתם אבל לא אצל צדיקים. וכן מצינו בתשובת הרשב"א (ח"א סי' תשס"ג) והובא גם הבית יוסף (יו"ד סי' של"ד), ובדרכי משה (סי' שמ"ה סק"א) וכן בבדק הבית) שאף כשאמרו בכל מקום אין מתעסקין עמהם לכל דבר, לא לעניין קבורה ותכריכי המת אמרו, אלא שאין קורעין עליהם ולא מספידין עליו ולא חולצין, וכדנתיא גבי מאבד עצמו לדעת, עכ"ל. אלא שאף לפי דבריהם, עדיין יש לומר שאין חיוב על הבן לוותר על

היאך אברהם אבינו לא חשש לאיסור "לא תחמוד" ואיסור "לא תתאוה" בקניית מערת המכפלה?

הנה יש להוסיף ולהקשות, למה בכלל אברהם אבינו הפיץ לקנות דווקא את מערת המכפלה לאחוזה קבר, וכי היה חסר לאברהם אחוזה או בית שדה לקבור את שרה. ועלה בדעתי בס"ד לבאר שאכן לא היה לאברהם אבינו עניין דווקא במערת המכפלה, אלא כל מגמתו וחפצו כל הימים היתה להטות לבב העולם אחרי השי"ת. וכפי שהיה מגייר את המון העם ומשיכם לצור מחצבתם ולאמונה באל יתברך, על כן בעת פטירת שרה, בשעה שהמון העם עדיין לא השכיל להאמין בהשי"ת, ולא היו יודעים שיש שכר ועונש, שכר להולכים בדרכי השי"ת, גם אחרי המוות, אלא היו סבורים שכיון שהאדם מת הרי הוא עבר ובטל מהעולם ואין לו שום המשכיות, ומסתבר שלכן לא היו נוהגים לייחד שדה לקבורת מתיהם, ואפשר שרבים מהם היו שורפים מתיהם, לכך ביקש אברהם להשפיע ולחדד בעיני העולם את האמונה בהשי"ת ובשכר ועונש, ושעתידים המתים להחיות, לכן עשה מקבורת שרה עסק גדול, שעל ידי זה יתבוננו העולם ויאמינו בתחיית המתים וממילא ישכילו להבין כי יש שכר ועונש ויטיבו דרכיהם, ולכך חזר לקנות שדה אחוזה לקבורה, אך באמת לא היה לאברהם עניין דווקא במערת המכפלה, ובה מיושב שלא היה כאן איסור לא תחמוד ואיסור לא תתאוה, כי לא היה לאברהם עניין דווקא במערת המכפלה. ויתכן שאם היה עפרון מציע קרקע אחרת טובה יותר, היה אברהם קונה אותה, כי כל כוונתו היתה רק שהכל יבינו וישכילו בהמשכיות נשמת האדם אחרי מותו.

לאור היסוד הזה נראה בס"ד ליישב עוד כמה קושיות, דהנה יש להבין למה הסמיכה התורה והקדימה עניין הספד אברהם לשרה לקניית מערת המכפלה, והשאלה אף על אברהם אבינו, הרי תחילה היה להקדים קניית מערת המכפלה, ואחר כך הספד שרה, שהרי בנוהג שבעולם תחילה אדם טרוד בקניית מקום הקבורה למתו המוטל לפניו ומתעסק בענייניו, ורק אחר כך עוסק בהספדו, וכמו שמצינו שהתורה פטרה את האונן מכל המצוות כדי שיוכל להתעסק ולטפל בקבורת מתו? ברם לאור האמור נראה, שאכן כל עסק קניית שדה מערת המכפלה היה חלק מהספדו של אברהם לשרה, לחזק ליבות האומה ולעשות נפשות, להשריש בליבם האמונה בהשי"ת. לכן אחרי שהתחיל לספד לשרה, המשיך במשא ומתן של קניית מערת המכפלה, שהכל עניין אחד. והנה היה מקום להקשות עוד, דכיון שעפרון השיב באונו בני חת לכל באי שער עירו שמוכן ליתן את שדה מערת המכפלה לאברהם ללא שום תמורה ותשורה, אלא במתנה גמורה, וכמבואר במדרש (שכל טוב) שלכן אמר כן עפרון לעיני כל באי שער העיר כדי שאחר כך אף אחד לא יוכל לערער על מתנה זו, כי מתנה שניתנת בסתר יכולים אחר כך לערער אחריה. אם כן למה חזר אברהם וביקש לשלם עבור מערת המכפלה כסף מלא. ויש להוסיף ולחזק הקושיא כמה שפירש רש"י (פסוק ד') שאברהם אבינו סבר שמגיע לו שדה מערת המכפלה בדיון, לפי שאמר לו הקב"ה לזרעך אתן את הארץ, ואם כן למה לא הסכים אברהם ליטלה בחנם והפציר בעפרון שיטול ממנו תשלום עבורה כמבואר ברש"י (פסוק י"ג)? ברם לאור האמור גם קושיא זו מיושבת, שהרי עיקר כוונת אברהם היתה להשריש אמונת המשכיות הנפש בלב העם, שעל ידי זה יבואו להאמין בהשי"ת, ותדבר זה יוכל לפעול רק על ידי שיראו היאך אברהם מוכן לשלם כסף מלא עבור שדה, רק בשביל אחוזת קבר, מתוך זה יבינו כי יש דין ויש דיין. אבל אם היה נוטלה בחנם היו אומרים שאין המשכיות ומעלה לקבורת האדם ולפי שקיבלה בחנם קבורה שם.

הצד ההלכתי בהלכות קבורה / המשך מעמוד קודם:

לומדים מקבורת חייבי מיתות ב"ד דכתיב בהו "כי קבור תקברנו". וביאר שמה שאמרו חז"ל שהפורש מדרכי הצבור אין מתעסקין עמו לכל דבר, היינו רק עסק אבילות ותנחומי אבילות, וכאמור. והוסיף להביא ראיה לדבר, ממה שאמרו בסנהדרין (שם) יכול פירשו אבותיו מדרכי הציבור יטמא, ת"ל "בעמיו" מי שעושה מעשה עמיו, ואם אין קוברים אתו, למה צריך פסוק ללמד שאין כהן נטמא לו, הלא כהן מטמא רק לצורך קבורה, [וכקושיית המג"א (סי' תק"ב ססק"כ) על הגהות מרדכי שסובר שאין מצוה לקבור נפלים, למה צריך פסוק שכהן לא מטמא לנפל, ת"ל שאינו מטמא אלא לצורך קבורה], ועוד שהרי חזקיהו מלך יהודה אע"פ שגירר עצמות אביו במטה של חבלים, מכל מקום קברוהו. וסיים שלכן פשוט מאוד שיפה עשו החברה קדישא שהשתדלו בקבורת אותו המת, אלא שלכתחילה לא היה להם לקוברם בין ישראל הכשרים ופגעו בכבוד הצדיקים ההמה. ומבואר שלדעת החת"ס יש לקבור מומר מעיקר הדין, כפי שכתב להביא ראיה שעיקר דין קבורה למודין מחייבי מיתות ב"ד, וכן דייק מעיקר דרשת הגמרא מהפסוק "בעמיו", ולפי זה לכאוף שפיר אף בנו של מומר חייב להוציא ממון ממה שהורישו אביו לצורך קבורתו.

ואולם מצד ספק שמא עשה תשובה לא נראה לחייב את הבר, דמספק אי אפשר לחייב את הבר להוציא ממון, ואף החת"ס שצירף ספק זה, לא צירפו אלא בספק ספיקא וגם לא במקום שהוא להוציא ממון, ועוד דכיון שציווה בצוואתו להעביר חצי הממון מבנו היהודי לבנו "הגוי" שהוא בודאי באיסור של העברת נחלה (ב"ב קלג:) שמעביר נחלת בנו לגויים.

אלא שעדיין נראה שלכאוף לא היה על הבר חיוב לדאוג לקבורת אביו על יד הגדר, דכיון שאביו נשא גויה וחי עמה, מסתבר שאינו חייב לדאוג לקבורו בקבר ישראל, ויכול היה להניח לבן הגוי לקבורו על יד אמו הגויה, והבן היהודי אינו מחוייב מן הדין לוותר על כל רכושו לשם קבורתו בקבר ישראל על יד הגדר, דכיון שסוף סוף נקבר בקבר שהוא לפי כבודו הראוי לו, מניין לנו לומר שהיה הכסף משועבד לקבורו שלא על יד הגויה, ומאידך יש לומר דכיון שאמו קבורה בבית קברות של גויים ממילא אכן אין ראוי לקבורו שם וצריך להשתדל ואף להוציא ממון ממה שירש לשם כך, וצ"ע.

יש"בת המתמידים בבהמ"ד "צ'פיוף" רוז' שלמה מוסיוף 13 קומה ב' ירושלים

מועדי התפילות:

מנוחה עש"ק: רבע שעה לפני השקיעה

שחרית עש"ק: 8:15 קרבנות, (מלגה מיוזרת)

לאזור התפילה קידושה רבה

מועדי סדרי הלימוד:

עש"ק: (25) סדר א': עיתיים לפני מנוחה / סדר ב' שעה לפני

עש"ק בצהרים: (15) מהשעה 1:30 מנוחה: 3:15

מוצ"ש (מלגה מיוזרת): מהשעה 8:00 נשמת: 9:30

"אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו"

מי שבירך לאבתיו הקדושים הוא יברך וישמור וירומם ויעליו

את כבוד יד'דו היקרים החשובים והעלויים אהבתי התורה

מר גדעון זיסים הי"ו ובמר אהרן זיסים הי"ו

אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד בכריאות איתנא

וזהורא מעליא ושובע שמוזות וכל טוב ולכל משפוחתם שיוזו

ובכלל הברכות יד'דו הנעלה כמר שלומי זיסים הי"ו

עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר

מוקדש ומונח לע"ז אוריהם היקרים:

סאלם אליה בן מסעודה ז"ל זוריה בת זוריה ע"ה

ולע"ז אוריהם היקר זיסים בן זוריה ז"ל

ת. ז. ז. ה.

לא בשמים היא לאמור מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו

בימים אלה הופיע בס"ד

יצירת השנה - על המשה הומשי תורה

"אשכול יוסף"

כל הקושיות ומאות תירוצים!

בכל פרשה כמה מערכות

של קושיות חזקות ומרתקות ותירוצים רבים!

1200 עמודים גדושים ועריכה מדהימה!

הסכמות נלהבות מרבותינו ראשי הישיבות

וגדולי ומאורי הדור מכל העדות וההוגים

מתוך הסכמת מרן רה"י הגאון רבי דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "הברון"
"...והוא ספר מיוחד המביא את אור פרשת השבוע, ותועלת גדולה הוא
לכל בית של תורה, ואין ערוך לתועלת ולזכות בספר זה, והוא זכות הרבים ממש
כאשר הרבה נהנים ומתענגים על הדברים, וגם אני מתענג עליהם הרבה, ובודאי
יתקבל באהבה ובחיבה לתועלת ולברכה ולהגדיל תורה ולהאדירה..." ולהאדירה

- ירושלים:** ספר הספרים, צומת בר אילן. יפה נוף צומת בר אילן. הפצת ספרי קודש דוד 1, שוק הבוכרים. ולדמן בהמ"ד בעלו.
 - ספרי מאה שערים** מאה שערים 15. אור החיים סנטר מאה שערים. מלכות קודש רח' שוורץ 1 שוק מחנה יהודה.
 - הספריה הספרדית** מול הדואר שוק הבוכרים **צפון:** בדוכן בכניסה לקבר רבי מאיר בעל הנס זיע"א
 - בני ברק:** משפ' שבתאי ר' עקיבא 44 פינת הרב קוק, (מעל סלקום), 03-5796146 (9 באינטרקום).
 - ביתר:** משפ' סימן טוב, רח' בן זכאי 7 - 02-5808831 **בית שמש:** משפ' שהמורוב מסילת יוסף 4 ק"ג, 052-7606856
 - אלעד:** משפחת דוד רח' יהודה הנשיא 84 ק"ג 054-84-23384 **רכסים:** משפ' כהן, הערבה 5 פלא' 054-84-89162
 - אשדוד:** משפ' כהן רובע ג' רח' האדמו"ר מבעלז 5/25, 052-7191877 **אשקלון:** חנות "מוריה" העבודה 28
 - נתיבות:** משפ' אלפסי רח' חוני 1133/4 פל' 052-7148454 **אופקים:** משפ' חזן רח' יוסף קארו 55/4 טל' 08-9961507
 - נתניה:** משפ' ארביב, הפורצים 10/2 פלא' 050-41-36465 **חיפה:** משפ' סימן טוב 054-84-99638 (בין השעות 1-3)
- מתנה לכל רוכש דיסק חדש מהמחבר המכיל 100 שיעורים מרתקים בהלכה ובאגדה**

בין מאות הנושאים ; : תירוצים מדוע לא ברא הקב"ה את האדם עם כנפיים כעוף? 5 תירוצים היאך מברכים "שלא עשני אשה", הרי טוב לאדם שלא נברא? 9 משות היו לילה היאך הקב"ה ברא בו עשרה דברים? 9 תירוצים היאך נח שתה יין מכרמו ולא המתין שלוש שנות ערלה? 9 תירוצים למה לא מצינו זכר לאלפים ורבבות שנתגייירו

נקודות מכירה ומשלוחים לכל רחבי הארץ והעולם

054-84-60007/8! המבצע ממשיד! 02-5373570

ניתן להשיג שאר ספרי המחבר: כרם יוסף על הש"ס / מעדני יוסף ברית מילה / הסגולה לזיכרון / שלהבת יוסף חי עה"ת

עקידה לאברהם אכול עד שיסיים ד אב ואם והלא 23 תירוצים על שבטים דינו של יוסף הצדיק למיתה? 23 תירוצים היאך קבע יעקב שיוסף מת מפני שבגדו הייתה טבולה בדם והלא שמא השאילה? 26 תירוצים מדוע לא חשש יוסף לצער אביו? 9 תירוצים היאך קברו ראשו עשוי במערת המכפלה והלא אין קוברין צדיק אצל רשע? 4 תירוצים היאך יוסף נישק ליעקב אחרי מותו והלא יש סכנה בדבר? 9 תירוצים היאך לא ש מצרים: 21 תירוצים היאך הותר להשליך שמו של הקב"ה ליאור להעלות ארונו של יוסף? 7 תירוצים מה גדולת משה שהתעסק בעצמות יוסף והלא גם הביזה היתה מצוה? 9